

C/2024/6826

29.11.2024

ZALECENIE RADY

z dnia 21 października 2024 r.

**w sprawie polityki gospodarczej, polityki budżetowej, polityki zatrudnienia i polityki strukturalnej
Niderlandów**

(C/2024/6826)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 3 ust. 3,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania ⁽²⁾, w szczególności jego art. 6 ust. 1,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 ⁽³⁾, którym ustanowiono Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (zwany dalej „Instrumentem”), weszło w życie w dniu 19 lutego 2021 r. Instrument zapewnia państwom członkowskim wsparcie finansowe służące realizacji reform i inwestycji, co pociąga za sobą impuls fiskalny finansowany przez Unię. Zgodnie z priorytetami europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej Instrument przyczynia się do osiągnięcia odbudowy gospodarczej i społecznej oraz do wdrażania zrównoważonych reform i inwestycji, w szczególności reform i inwestycji, których celem jest promowanie zielonej i cyfrowej transformacji oraz zwiększenie odporności gospodarek państw członkowskich. Pomaga również wzmocnić finanse publiczne oraz pobudzić wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w średnim i długim okresie, a także zwiększyć spójność terytorialną wewnątrz Unii i wspierać dalsze wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych.
- (2) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 ⁽⁴⁾ (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie REPowerEU”), które zostało przyjęte w dniu 27 lutego 2023 r., ma na celu stopniowe redukcowanie zależności Unii od importu paliw kopalnych z Rosji. Pomogłoby to w osiągnięciu bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji dostaw energii w Unii przy jednoczesnym zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zdolności

⁽¹⁾ Dz.U. L, 2024/1263 z 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>.

⁽²⁾ Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj>.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/241 w odniesieniu do rozdziałów REPowerEU w planach odbudowy i zwiększania odporności oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013, (UE) 2021/1060 i (UE) 2021/1755 oraz dyrektywy 2003/87/WE (Dz.U. L 63 z 28.2.2023, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj>).

magazynowania energii oraz efektywności energetycznej. Niderlandy dodały do swojego krajowego planu odbudowy i zwiększania odporności nowy rozdział REPowerEU w celu finansowania kluczowych reform i inwestycji, które pomogą w osiągnięciu celów REPowerEU.

- (3) W dniu 16 marca 2023 r. Komisja wydała komunikat zatytułowany „Długoterminowa konkurencyjność UE: perspektywa na przyszłość po 2030 r.”, aby wnieść wkład w podejmowanie decyzji politycznych i stworzyć warunki ramowe dla zwiększenia wzrostu. W komunikacie tym określono ramy konkurencyjności oparte na dziewięciu wzajemnie potęgujących się czynnikach. Wśród tych czynników na pierwszy plan wysuwają się: dostęp do kapitału prywatnego, badania naukowe i innowacje, edukacja i umiejętności oraz funkcjonujący jednolity rynek jako najważniejsze obszary polityki, których powinny dotyczyć reformy i inwestycje mające sprostać obecnym wyzwaniom związanym z produktywnością, a także wzmocnić długoterminową konkurencyjność Unii i jej państw członkowskich. W następstwie tego komunikatu Komisja wydała – w dniu 14 lutego 2024 r. – komunikat zatytułowany „Roczne sprawozdanie dotyczące jednolitego rynku i konkurencyjności za 2024 r.”. W komunikacie tym wyszczególniono mocne i słabe strony europejskiego jednolitego rynku pod względem konkurencyjności i prześledzono rozwój sytuacji w skali roku pod kątem wskazanych dziewięciu czynników konkurencyjności.
- (4) W dniu 21 listopada 2023 r. Komisja przyjęła roczną analizę zrównoważonego wzrostu gospodarczego (2024), rozpoczynając tym samym europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej w 2024 r. W dniu 22 marca 2024 r. Rada Europejska zatwierdziła priorytety rocznej analizy zrównoważonego wzrostu gospodarczego (2024) skupione wokół czterech wymiarów konkurencyjnej zrównoważoności. W dniu 21 listopada 2023 r., działając na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1176/2011, Komisja przyjęła również sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania na 2024 r., w którym wskazała Niderlandy jako jedno z państw członkowskich, w których mogą występować zakłócenia równowagi lub które są narażone na takie zakłócenia i w przypadku których potrzebna będzie szczegółowa ocena sytuacji. W tym samym dniu Komisja przyjęła opinię w sprawie projektu planu budżetowego Niderlandów na 2024 r. Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro oraz wniosek dotyczący wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu (2024), w którym przeanalizowano wdrażanie wytycznych dotyczących zatrudnienia i zasad Europejskiego filaru praw socjalnych. Rada przyjęła zalecenie w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro⁽²⁾ (zwane dalej „zaleceniem dla strefy euro (2024)”) w dniu 12 kwietnia 2024 r. oraz wspólne sprawozdanie o zatrudnieniu w dniu 11 marca 2024 r.
- (5) W dniu 30 kwietnia 2024 r. weszły w życie nowe unijne ramy zarządzania gospodarczego. Ramy te obejmują nowe rozporządzenie (UE) 2024/1263 w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego, zmienione rozporządzenie (WE) nr 1467/97⁽⁶⁾ w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu i zmienioną dyrektywę Rady 2011/85/UE⁽⁷⁾ w sprawie wymogów dla ram budżetowych państw członkowskich. Nowe unijne ramy zarządzania gospodarczego mają na celu wspieranie zdrowych i stabilnych finansów publicznych, zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu i odporności poprzez reformy i inwestycje, a także zapobieganie nadmiernym deficytom publicznym. Nowe unijne ramy zarządzania gospodarczego promują także poczucie odpowiedzialności na poziomie krajowym i koncentrują się w większym stopniu na perspektywie średniookresowej, a jednocześnie na skuteczniejszym i spójniejszym egzekwowaniu przepisów. Każde państwo członkowskie musi przedłożyć Radzie i Komisji krajowy średniookresowy plan budżetowo-strukturalny. Krajowe średniookresowe plany budżetowo-strukturalne zawierają zobowiązania państwa członkowskiego dotyczące polityki budżetowej, reform i inwestycji zaplanowane na okres najbliższych 4 lub 5 lat, w zależności od zwykłej długości kadencji ustawodawcy krajowego. Ścieżka wydatków netto⁽⁸⁾ w ramach krajowego średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego musi spełniać wymogi określone w rozporządzeniu (UE) 2024/1263, w tym wymogi dotyczące wprowadzenia lub utrzymania prawdopodobnej tendencji spadkowej długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do końca okresu dostosowawczego lub utrzymania długu na ostrożnym poziomie poniżej 60 % produktu krajowego brutto (PKB) oraz sprowadzenia lub utrzymania deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych poniżej traktatowej wartości odniesienia wynoszącej 3 % PKB, w średnim okresie. W przypadku gdy państwo członkowskie zobowiąże się do wdrożenia odpowiedniego pakietu reform i inwestycji zgodnie z kryteriami określonymi w rozporządzeniu (UE) 2024/1263, okres dostosowawczy może zostać przedłużony o maksymalnie 3 lata. Aby pomóc w przygotowaniu tych krajowych średniookresowych planów budżetowo-strukturalnych, w dniu 21 czerwca 2024 r. Komisja opublikowała wytyczne dotyczące informacji, jakie państwa członkowskie mają przedstawiać w swoich krajowych średniookresowych planach budżetowo-strukturalnych i rocznych sprawozdaniach z postępów. Zgodnie z art. 5 i 36 rozporządzenia (UE) 2024/1263 Komisja w stosownych przypadkach przekazała państwom członkowskim

⁽²⁾ Zalecenie Rady z dnia 12 kwietnia 2024 r. w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro (Dz.U. C, C/2024/2807 z 23.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj>).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1467/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu (Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 6, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj>).

⁽⁷⁾ Dyrektywa Rady 2011/85/UE z dnia 8 listopada 2011 r. w sprawie wymogów dla ram budżetowych państw członkowskich (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 41, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj>).

⁽⁸⁾ Wydatki netto zgodnie z definicją w art. 2 pkt 2 rozporządzenia (UE) 2024/1263. „Wydatki netto” oznaczają wydatki publiczne po skorygowaniu o (i) wydatki z tytułu odsetek, (ii) działania dyskrecyjne po stronie dochodów, (iii) wydatki na programy unijne w pełni kompensowane dochodami z funduszy unijnych, (iv) krajowe wydatki na współfinansowanie programów finansowanych przez Unię, (v) cykliczne elementy wydatków na zasiłki dla bezrobotnych oraz (vi) działania jednorazowe i inne działania tymczasowe.

trajektorie referencyjne i informacje techniczne. Państwa członkowskie muszą przedłożyć swoje krajowe średniookresowe plany budżetowo-strukturalne do dnia 20 września 2024 r., chyba że dane państwo członkowskie i Komisja uzgodnią przedłużenie tego terminu o rozsądny okres. Państwa członkowskie – zgodnie ze swoimi krajowymi ramami prawnymi – mogą poddać projekt krajowego średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego pod dyskusję na forum parlamentu krajowego, zwrócić się do niezależnej instytucji fiskalnej o wydanie opinii oraz przeprowadzić konsultacje z partnerami społecznymi i innymi zainteresowanymi podmiotami krajowymi.

- (6) W 2024 r. europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej nadal przebiega w sposób zgodny z wdrażaniem Instrumentu. Pełne wdrożenie planów odbudowy i zwiększania odporności pozostaje nieodzowne do realizacji priorytetów polityki w ramach europejskiego semestru, ponieważ plany te przyczyniają się do skutecznego sprostania wszystkim wyzwaniom wskazanym w odpowiednich zaleceniach dla poszczególnych krajów wydanych w ostatnich latach lub znacznej części tych wyzwań. Zalecenia dla poszczególnych krajów na lata 2019, 2020, 2022 i 2023 pozostają równie aktualne w odniesieniu do planów odbudowy i zwiększania odporności, które zostały uzupełnione, zaktualizowane lub zmienione zgodnie z art. 14, 18 i 21 rozporządzenia (UE) 2021/241.
- (7) W dniu 7 lipca 2022 r. Niderlandy przedstawiły Komisji swój krajowy plan odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z art. 18 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/241. Na podstawie art. 19 rozporządzenia (UE) 2021/241 Komisja oceniła adekwatność, skuteczność, efektywność oraz spójność planu odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi oceny określonymi w załączniku V do tego rozporządzenia. W dniu 4 października 2022 r. Rada przyjęła decyzję wykonawczą w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Niderlandów⁽⁹⁾, którą to decyzję zmieniono dnia 24 października 2023 r. zgodnie z art. 18 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241 w celu zaktualizowania maksymalnego wkładu finansowego z tytułu bezzwrotnego wsparcia finansowego, a także w celu włączenia rozdziału REPowerEU⁽¹⁰⁾. Uruchomienie transz jest uzależnione od przyjęcia przez Komisję decyzji zgodnie z art. 24 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2021/241, stwierdzającej, że Niderlandy osiągnęły w zadowalający sposób odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe określone w decyzji wykonawczej Rady. Osiągnięcie w zadowalający sposób zakłada, że działania związane z uprzednio osiągniętymi kamieniami milowymi i wartościami docelowymi nie zostały odwrócone.
- (8) W dniu 29 kwietnia 2024 r. Niderlandy przedłożyły swój krajowy program reform na 2024 r., a w dniu 30 kwietnia 2024 r. program stabilności na 2024 r., zgodnie z art. 4 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1466/97⁽¹¹⁾. Zgodnie z art. 27 rozporządzenia (UE) 2021/241 krajowy program reform na 2024 r. odzwierciedla również półroczne sprawozdania Niderlandów z postępów w realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności.
- (9) W dniu 19 czerwca 2024 r. Komisja opublikowała swoje sprawozdanie krajowe za 2024 r. dotyczące Niderlandów. Oceniała w nim postępy Niderlandów we wdrażaniu stosownych zaleceń dla tego kraju przyjętych przez Radę w latach 2019–2023 oraz podsumowała realizację planu odbudowy i zwiększania odporności przez Niderlandy. Na podstawie tej analizy w sprawozdaniu krajowym wskazano luki w odniesieniu do wyzwań, których nie uwzględniono w planie odbudowy i zwiększania odporności lub uwzględniono je jedynie częściowo, a także nowe i pojawiające się wyzwania. Oceniono w nim również postępy Niderlandów we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz w realizacji głównych celów Unii dotyczących zatrudnienia, umiejętności i ograniczania ubóstwa, a także postępy w realizacji celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju.
- (10) Komisja przeprowadziła szczegółową ocenę sytuacji dla Niderlandów na podstawie art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011. Główne ustalenia z oceny podatności Niderlandów na zagrożenia makroekonomiczne, którą służby Komisji przeprowadziły do celów tego rozporządzenia, opublikowano w marcu 2024 r. W dniu 19 czerwca 2024 r. Komisja stwierdziła, że Niderlandy borykają się z zakłóceniami równowagi makroekonomicznej. W szczególności w Niderlandach występują podatności na zagrożenia związane z wysokim zadłużeniem sektora prywatnego w kontekście przeszacowanego rynku nieruchomości mieszkalnych, które mają wymiar transgraniczny i pomimo pewnej poprawy pozostają na znaczącym poziomie. Podatności na zagrożenia związane z dużą nadwyżką obrotów bieżących zostały złagodzone dzięki stosunkowo silnemu wzrostowi popytu krajowego. Wysoka nadwyżka obrotów bieżących jest – i zgodnie z prognozami nadal będzie – związana ze znaczną nadwyżką w handlu towarami i usługami, co odzwierciedla fakt, że w skali całej gospodarki oszczędności krajowe przewyższają inwestycje. W ostatnich latach popyt krajowy rośnie jednak bardziej dynamicznie niż w strefie euro, co sugeruje, że efekt zewnętrzny nadwyżki obrotów bieżących dla pozostałej części strefy staje się mniej niepokojący. Duża obecność przedsiębiorstw wielonarodowych w Niderlandach, statystyczny wpływ niepodzielonych zysków przedsiębiorstw oraz rola funduszy emerytalnych gromadzących duże oszczędności, które są inwestowane za granicą, to elementy przyczyniające się do dużej luki oszczędnościowo-inwestycyjnej. W 2023 r. zadłużenie sektora prywatnego nadal znacznie spadało i można oczekiwać dalszego spadku, ale nadal jest to wysoki poziom. Wysoki poziom zadłużenia w połączeniu z dużymi zasobami aktywów niepiłynnych, głównie nieruchomościami i oszczędnościami

⁽⁹⁾ Dok. ST 12275/22 INIT i ST 12275/22 ADD 1.

⁽¹⁰⁾ Decyzja wykonawcza Rady z dnia 24 października 2023 r. zmieniająca decyzję wykonawczą z dnia 4 października 2022 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Niderlandów (ST 13613/23 INIT i ST 13613/23 ADD 1).

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97/WE z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych (Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj>).

emerytalnymi, sprawia, że gospodarstwa domowe są narażone na zmiany warunków gospodarczych, zwłaszcza w kontekście przeszacowanego rynku mieszkaniowego. Przez większą część ubiegłego roku obserwowano pewną korektę cen nieruchomości mieszkalnych w związku z zastrzeżeniem warunków finansowania, ale ceny te nadal są zawyżone, chociaż w mniejszym stopniu niż wcześniej. Podjęto pewne działania w celu wyeliminowania stwierdzonych słabych punktów, ale konieczne są dalsze wysiłki. Możliwe są różne warianty bardziej zdecydowanego rozwiązania problemu niedoboru mieszkań przez zwiększenie inwestycji w budynki mieszkalne i usunięcie przeszkód utrudniających budowę nowych mieszkań, a jednocześnie dalsze uregulowanie kwestii zachęt podatkowych dla finansowania zakupu mieszkań kredytem hipotecznym. Jest mało prawdopodobne, aby niedawne reformy dotyczące rynku wynajmu prywatnego sprzyjały dostępności mieszkań.

- (11) Zgodnie z danymi zweryfikowanymi przez Eurostat deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych Niderlandów, który w 2022 r. wynosił 0,1 % PKB, wzrósł do 0,3 % w 2023 r., a dług sektora instytucji rządowych i samorządowych spadł z poziomu 50,1 % PKB na koniec 2022 r. do 46,5 % na koniec 2023 r.
- (12) Dnia 12 lipca 2022 r. Rada zaleciła ⁽¹²⁾ Niderlandom podjęcie działań w celu zapewnienia, aby w 2023 r. wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych był zgodny z ogólnie neutralnym kursem polityki fiskalnej ⁽¹³⁾, przy uwzględnieniu dalszego tymczasowego i ukierunkowanego wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na podwyżki cen energii oraz dla osób uciekających z Ukrainy. Niderlandom zalecono gotowość do dostosowania wydatków bieżących do zmieniającej się sytuacji. Niderlandom zalecono również zwiększenie inwestycji publicznych na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz na rzecz bezpieczeństwa energetycznego, przy uwzględnieniu inicjatywy REPowerEU, m.in. poprzez wykorzystanie Instrumentu oraz innych funduszy unijnych. Według szacunków Komisji kurs polityki fiskalnej ⁽¹⁴⁾ w 2023 r. był restrykcyjny, na poziomie 0,8 % PKB, w kontekście wysokiej inflacji. Wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów) w 2023 r. miał restrykcyjny wpływ na kurs polityki fiskalnej, wynoszący 0,9 % PKB. Obejmuje to podwyższenie o 0,4 % PKB kosztów nadzwyczajnych środków wsparcia nakierowanych na gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa najbardziej narażone na wzrost cen energii. Wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych w 2023 r. był zgodny z zaleceniem Rady z dnia 12 lipca 2022 r. Inwestycje finansowane z zasobów krajowych wyniosły w 2023 r. 3,1 % PKB, co oznacza spadek o 0,1 punktu procentowego w porównaniu z 2022 r. ⁽¹⁵⁾ Niderlandy finansowały inwestycje publiczne na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz na rzecz bezpieczeństwa energetycznego, takie jak rozbudowa obecnie przeciążonej sieci elektroenergetycznej, poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych oraz zwiększenie dostępu do szybkiego internetu na obszarach wiejskich. W dniu 24 maja 2024 r. Niderlandy przedłożyły pierwszy wniosek o płatność w ramach Instrumentu i Komisja obecnie ocenia go.
- (13) W programie stabilności na 2024 r. scenariusz makroekonomiczny, na którym oparto prognozy budżetowe, przewiduje wzrost realnego PKB o 1,1 % w 2024 r. i 1,6 % w 2025 r. Oczekuje się, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wzrośnie do 2,0 % PKB w 2024 r. i 2,1 % PKB w 2025 r., a relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB ma wzrosnąć do 46,8 % do końca 2024 r. i do 48,1 % do końca 2025 r. Prognozuje się, że po 2025 r. deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wzrośnie do 3,3 % PKB w 2026 r., do 2,6 % PKB w 2027 r. i do 3,2 % PKB w 2028 r. W związku z tym nie planuje się, że saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych utrzyma się w okresie objętym programem na poziomie poniżej określonej w Traktacie wartości odniesienia deficytu wynoszącej 3 % PKB. Z kolei w odniesieniu do okresu po 2025 r. prognozuje się, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB stopniowo wzrośnie do 52,0 % w 2028 r.
- (14) Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. realny PKB wzrośnie o 0,8 % w 2024 r. i 1,5 % w 2025 r., a inflacja mierzona przez zharmonizowany indeks cen konsumpcyjnych (HICP) wyniesie 2,5 % w 2024 r. i 2,0 % w 2025 r.
- (15) W prognozie Komisji z wiosny 2024 r. przewiduje się deficyt publiczny w wysokości 2,0 % PKB w 2024 r., natomiast relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB ma wzrosnąć do 47,1 % do końca 2024 r. Wzrost deficytu w 2024 r. odzwierciedla głównie niedobory dochodów spowodowane wyjątkowo wysoką wypłatą dywidend w 2023 r. uprzedzającą wzrost podatku dochodowego od dywidend w 2024 r., zwiększeniem wydatków na świadczenia społeczne w celu przywrócenia siły nabywczej gospodarstw domowych o niskich dochodach, większą pomocą dla Ukrainy, a także inwestycjami publicznymi za pośrednictwem rządowych funduszy

⁽¹²⁾ Zalecenie Rady z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie polityki gospodarczej Niderlandów, zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Niderlandy programu stabilności na 2022 r. (Dz.U. C 334 z 1.9.2022, s. 154).

⁽¹³⁾ Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2024 r. średniookresowy wzrost produktu potencjalnego Niderlandów w 2023 r., wykorzystywany do pomiaru kursu polityki fiskalnej, szacuje się – w oparciu o średnią rzeczywistą stopę wzrostu potencjalnego z 10 lat oraz deflator PKB z 2023 r. – na 9,7 % w ujęciu nominalnym.

⁽¹⁴⁾ Kurs polityki fiskalnej jest zdefiniowany jako miara rocznej zmiany sytuacji budżetowej sektora instytucji rządowych i samorządowych. Służy on do oceny impulsu dla gospodarki wynikającego z polityk fiskalnych, zarówno tych finansowanych z zasobów krajowych, jak i z budżetu Unii. Miernikiem kursu polityki fiskalnej jest różnica między (i) potencjalnym wzrostem w perspektywie średnioterminowej a (ii) zmianą poziomu wydatków pierwotnych po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów (z wyłączeniem tymczasowych działań nadzwyczajnych wynikających z kryzysu związanego z COVID-19) oraz z uwzględnieniem wydatków finansowanych z bezwrotnego wsparcia (dotacji) w ramach Instrumentu oraz innych funduszy unijnych.

⁽¹⁵⁾ Pozostałe wydatki kapitałowe finansowane z zasobów krajowych wzrosły o 0,2 punktu procentowego w porównaniu z 2022 r.

klimatycznych, infrastrukturalnych i obronnych. Zgodnie z szacunkami Komisji prognozuje się, że kurs polityki fiskalnej w 2024 r. będzie ekspansywny, na poziomie 0,4 % PKB.

- (16) Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. wydatki mające zostać sfinansowane za pomocą bezzwrotnego wsparcia (zwanego dalej „dotacjami”) z Instrumentu wyniosą w 2024 r. 0,1 % PKB, podczas gdy w 2023 r. finansowane w ten sposób wydatki wynosiły 0,1 % PKB. Wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu umożliwią wysokiej jakości inwestycje i reformy zwiększające produktywność bez wywierania bezpośredniego wpływu na saldo lub dług sektora instytucji rządowych i samorządowych Niderlandów.
- (17) W dniu 14 lipca 2023 r. Rada zaleciła⁽¹⁶⁾ Niderlandom zapewnienie rozważnej polityki fiskalnej, w szczególności poprzez ograniczenie nominalnego wzrostu wydatków pierwotnych netto finansowanych z zasobów krajowych⁽¹⁷⁾ do nie więcej niż 3,5 % w 2024 r. Państwa członkowskie zostały poproszone, aby przy wykonywaniu swoich budżetów na 2023 r. i przygotowywaniu projektów planów budżetowych na 2024 r. uwzględniły fakt, że Komisja zaproponuje Radzie wszczęcie procedur nadmiernego deficytu opartych na kryterium deficytu, na podstawie danych dotyczących wyników za 2023 r. W prognozie Komisji z wiosny 2024 r. przewiduje się, że wydatki pierwotne netto Niderlandów finansowane z zasobów krajowych wzrosną o 6,6 % w 2024 r., która to zmiana przekracza zalecaną maksymalną stopę wzrostu. To przekroczenie zalecanej maksymalnej stopy wzrostu wydatków pierwotnych netto finansowanych z zasobów krajowych odpowiada 1,3 % PKB w 2024 r. Wydatki netto w 2023 r. były jednak niższe, niż oczekiwano w momencie wydania zalecenia (o 1,3 % PKB). W związku z tym w ocenie zgodności należy uwzględnić również efekt bazy z 2023 r., ponieważ zalecenie na 2024 r. zostało sformułowane jako stopa wzrostu. Gdyby wydatki netto w 2023 r. były takie same, jak oczekiwano w momencie wydania zalecenia, stopa wzrostu wydatków netto w 2024 r. byłaby w rezultacie wyższa od zalecanej stopy wzrostu – o mniej niż 0,1 % PKB. Ocenia się zatem, że istnieje ryzyko, iż wydatki pierwotne netto finansowane z zasobów krajowych nie są w pełni zgodne z zaleceniem Rady.
- (18) Rada zaleciła ponadto Niderlandom, aby w latach 2023 i 2024 podjęły działania w celu jak najszybszego wycofania obowiązujących nadzwyczajnych środków wsparcia w dziedzinie energii i wykorzystały uzyskane w ten sposób oszczędności do zmniejszenia deficytu publicznego. Rada zaleciła też, aby w przypadku gdyby ponowne podwyżki cen energii wymagały wdrożenia nowych lub dalszego stosowania dotychczasowych środków wsparcia, Niderlandy zapewniły, by takie środki wsparcia były ukierunkowane na ochronę gospodarstw domowych i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, były możliwe do udźwignięcia przez budżet i utrzymywały zachęty do oszczędzania energii. Zgodnie z prognozą Komisji z wiosny 2024 r. koszt budżetowy netto⁽¹⁸⁾ nadzwyczajnych środków wsparcia w dziedzinie energii szacowany jest na poziomie 1,0 % PKB w 2023 r. i ma wynieść 0,1 % w 2024 r. i 0,0 % w 2025 r. W szczególności zakłada się, że obniżone podatki akcyzowe na olej napędowy i benzynę będą nadal obowiązywać w 2024 r. Gdyby uzyskane oszczędności zostały wykorzystane do zmniejszenia deficytu publicznego, zgodnie z zaleceniem Rady, z prognoz tych wynikałoby dostosowanie fiskalne wynoszące 0,9 % PKB w 2024 r., podczas gdy wydatki pierwotne netto finansowane z zasobów krajowych⁽¹⁹⁾ mają ekspansywny wpływ na kurs polityki fiskalnej na poziomie 0,5 % PKB w tym roku. Nadzwyczajne środki wsparcia w dziedzinie energii zostały wycofane w latach 2023 i 2024. Jest to zgodne z zaleceniami Rady. Nie przewiduje się jednak, że uzyskane w ten sposób oszczędności zostaną w pełni wykorzystane do zmniejszenia deficytu publicznego. Istnieje ryzyko, że będzie to niezgodne z zaleceniem Rady.
- (19) Oprócz tego Rada zaleciła też Niderlandom utrzymanie inwestycji publicznych finansowanych z zasobów krajowych i zapewnienie skutecznej absorpcji dotacji w ramach Instrumentu oraz innych funduszy unijnych, w szczególności w celu wspierania zielonej i cyfrowej transformacji. Według prognozy Komisji z wiosny 2024 r. inwestycje publiczne finansowane z zasobów krajowych pozostaną na stabilnym poziomie 3,1 % PKB w 2024 r., takim samym jak w 2023 r. (3,1 % PKB). Jest to zgodne z zaleceniami Rady. Jeżeli chodzi o wydatki publiczne finansowane z dochodów z funduszy unijnych, w tym z dotacji w ramach Instrumentu, spodziewane jest z kolei, że pozostaną one stabilne na poziomie 0,2 % PKB w 2024 r.

⁽¹⁶⁾ Zalecenie Rady z dnia 14 lipca 2023 r. w sprawie krajowego programu reform Niderlandów na 2023 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Niderlandy programu stabilności na 2023 r. (Dz.U. C 312 z 1.9.2023, s. 176).

⁽¹⁷⁾ Wydatki pierwotne netto definiuje się jako wydatki finansowane z zasobów krajowych po skorygowaniu o (i) działania dyskrecyjne po stronie dochodów, (ii) wydatki z tytułu odsetek, (iii) cykliczne wydatki związane z bezrobociem oraz (iv) działania jednorazowe i inne działania tymczasowe.

⁽¹⁸⁾ Te dane liczbowe odzwierciedlają poziom rocznych kosztów budżetowych tych środków, z uwzględnieniem dochodów i wydatków, a także – w stosownych przypadkach – po odliczeniu dochodów z podatków od nieoczekiwanych zysków dostawców energii.

⁽¹⁹⁾ Wpływ ten jest mierzony zmianą wydatków pierwotnych sektora instytucji rządowych i samorządowych, po skorygowaniu o (i) przyrostowy wpływ na budżet działań dyskrecyjnych po stronie dochodów, (ii) działania jednorazowe, (iii) cykliczne wydatki związane z bezrobociem oraz (iv) wydatki finansowane z bezzwrotnego wsparcia (dotacji) w ramach Instrumentu oraz innych funduszy unijnych, w relacji do średniookresowej (dziesięcioletniej) średniej stopy potencjalnego wzrostu nominalnego PKB, która to zmiana wyrażona jest jako stosunek do nominalnego PKB.

- (20) Na podstawie środków z zakresu polityki znanych w dacie granicznej prognozy i przy założeniu niezmiennego kursu polityki deficyt publiczny w 2025 r. przewidziany w prognozie Komisji z wiosny 2024 r. ma wynieść 2,1 % PKB. Wzrost deficytu w 2025 r. odzwierciedla głównie dalszy wzrost inwestycji publicznych planowanych przez rząd. Relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB ma wzrosnąć do 48,4 % do końca 2025 r.
- (21) Zyski z nieruchomości będących głównym miejscem zamieszkania, z majątku emerytalnego i inwestycji w spółki zamknięte są opodatkowane według korzystnych stawek w porównaniu z dochodami z inwestycji w akcje i obligacje. Ponadto podatek od dochodów z inwestycji w akcje i obligacje obliczany jest na podstawie zakładanych, a nie rzeczywistych zysków. Preferencyjne traktowanie pod względem podatkowym nieruchomości mieszkalnych, tzn. możliwość odliczania odsetek od kredytu hipotecznego w połączeniu z niskim podatkiem od imputowanego czynszu, prowadzi do wzrostu cen. Dochodzi do tego fakt, że oszczędności emerytalne objęte są ulgami podatkowymi do stosunkowo wysokiego poziomu dochodów. W rezultacie majątek netto gospodarstw domowych w Niderlandach jest w dużym stopniu skoncentrowany w niepłynnych formach majątku, takich jak nieruchomości mieszkalne czy emerytury. Naraża to gospodarstwa domowe na większe ryzyko w przypadku wstrząsów gospodarczych i w wielu przypadkach może prowadzić do nieoptymalnego modelu konsumpcji na przestrzeni całego życia. Nierówne traktowanie pod względem podatkowym zarówno różnych rodzajów aktywów, jak i poszczególnych składników jednego rodzaju aktywów prowadzi również do arbitrażu podatkowego i może zakłócać efektywną alokację kapitału. W związku z tym to nierówne traktowanie jest istotne z punktu widzenia rozwiązania problemu zakłóceń równowagi makroekonomicznej.
- (22) Oprócz powyższych zachęt podatkowych, o których mowa w motywie 21, zawyżenie cen na rynku mieszkaniowym wynika również z braku podaży nowych mieszkań. Usunięcie przeszkód, które hamują obecnie inwestycje, m.in. w sektorze budownictwa mieszkaniowego, mogłoby umożliwić rządowi skuteczną realizację planów zwiększenia podaży nieruchomości mieszkalnych, co przyczyniłoby się do przywrócenia równowagi zewnętrznej. W związku z tym usunięcie tych przeszkód jest istotne z punktu widzenia rozwiązania problemu zakłóceń równowagi makroekonomicznej. Jednocześnie ze względu na niewielkie rozmiary rynku wynajmu prywatnego dostępność przystępnych cenowo alternatyw dla posiadania domu lub mieszkania na własność jest ograniczona. Brak przystępnych cenowo nieruchomości mieszkalnych na wynajem zmniejsza również mobilność pracowników i spójność społeczną.
- (23) System opieki długoterminowej w Niderlandach jest dobrze rozwinięty. Chociaż wydatki na opiekę długoterminową w Niderlandach są już najwyższe w Unii, oczekuje się dalszego znacznego wzrostu kosztów. W 2022 r. całkowite wydatki na opiekę długoterminową w Niderlandach wyniosły 3,8 % PKB, co stanowi wyraźnie najwyższą wartość w Unii. W sprawozdaniu na temat starzenia się społeczeństwa z 2024 r. przewidziano, że wartość ta wzrośnie o 1,0 punktu procentowego do 2040 r. i o 1,9 punktu procentowego do 2070 r. Ponadto koszty jednostkowe świadczenia opieki instytucjonalnej w Niderlandach należą do najwyższych w Unii, nawet jeżeli są mierzone jako odsetek względem PKB na mieszkańca. Oznacza to, że istnieje możliwość poprawy stabilności fiskalnej systemu opieki długoterminowej przez ograniczenie jego nieefektywności bez uszczerbku dla wysokiej jakości i zakresu. Przykładem takiej nieefektywności są zachęty dla gmin, będących podmiotami świadczącymi domowe usługi opiekuńcze i opiekę społeczną w Niderlandach, do przeniesienia odpowiedzialności za pacjentów na sektor opieki rezydencjalnej zamiast dalszego świadczenia im opieki domowej i środowiskowej tak długo, jak to możliwe. Ponadto nieefektywność systemu opieki długoterminowej można ograniczyć na przykład przez wykorzystanie bardziej cyfrowych i innowacyjnych rozwiązań lub inwestowanie w profilaktykę, aby opóźnić potrzeby w zakresie opieki długoterminowej i konieczność zapewnienia wsparcia w codziennych czynnościach.
- (24) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/241 i kryterium 2.2 załącznika V do tego rozporządzenia plan odbudowy i zwiększania odporności zawiera obszerny zestaw wzajemnie wzmocniających się reform i inwestycji, które mają zostać wdrożone do 2026 r. Oczekuje się, że te reformy i inwestycje przyczynią się do skutecznego sprostania wszystkim wyzwaniom wskazanym w odpowiednich zaleceniach dla poszczególnych krajów lub znacznej części tych wyzwań. Ze względu na te krótkie ramy czasowe szybkie przystąpienie do skutecznej realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, w tym rozdziału REPowerEU, jest nieodzowne dla zwiększenia długoterminowej konkurencyjności Niderlandów dzięki zielonej i cyfrowej transformacji, przy jednoczesnym zapewnieniu sprawiedliwości społecznej. W celu realizacji zobowiązań z planu odbudowy i zwiększania odporności do sierpnia 2026 r. konieczne jest, aby Niderlandy znacznie przyspieszyły wdrożenie reform, w szczególności zapewniły skuteczną realizację reform związanych z zaleceniami dla tego państwa. Systematyczne zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych, partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego i innych odpowiednich zainteresowanych stron pozostaje nieodzowne dla celu zapewnienia szerokiego poczucia odpowiedzialności za pomyślną realizację planu odbudowy i zwiększania odporności.

- (25) W ramach przeglądu śródkresowego programów polityki spójności Niderlandy mają obowiązek, zgodnie z art. 18 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060⁽²⁰⁾, dokonać przeglądu poszczególnych programów wspieranych przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+), Fundusz Spójności oraz Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) do marca 2025 r., biorąc pod uwagę m.in. wyzwania wskazane w zaleceniach dla poszczególnych krajów na 2024 r. oraz krajowy plan w dziedzinie energii i klimatu. Przegląd ten stanowi podstawę ostatecznej alokacji finansowania unijnego w ramach poszczególnych programów. Niderlandy poczyniły postępy we wdrażaniu programów polityki spójności i Europejskiego filaru praw socjalnych, ale pozostają pewne wyzwania. Chociaż różnice w PKB na mieszkańca między regionami utrzymały się na niezmiennym poziomie i wszystkie regiony plasują się znacznie powyżej średniej dla Unii pod względem konkurencyjności, przejście na gospodarkę neutralną pod względem emisji wpływa w inny sposób na regiony, w których skupiają się energochłonne gałęzie przemysłu. Ważne jest przyspieszenie wdrażania programów polityki spójności, przy czym priorytety uzgodnione w ramach tych programów pozostają aktualne. Szczególne znaczenie mają nadal cele wspierania innowacji związanych z zieloną i cyfrową transformacją oraz wspierania zielonej gospodarki w regionach, w których działają klastry przemysłowe najbardziej odczuwające skutki transformacji klimatycznej. W dalszym ciągu istotne jest również wspieranie przemian społecznych na uboższych obszarach zurbanizowanych w dużych miastach. Wciąż potrzebne są działania mające ograniczać nierówności społeczne i nierówności na rynku pracy przez inwestowanie w równe szanse (zatrudnienia) i zwalczanie dyskryminacji. Podczas śródkresowego przeglądu programów polityki spójności należy promować potencjał rozwiązań testowych i pilotażowych, które mają pomóc zmniejszyć przeciążenie sieci elektroenergetycznej, co przyczyni się do zielonej transformacji Niderlandów. Niderlandy mogą wykorzystać inicjatywę „Platforma na rzecz technologii strategicznych dla Europy”, ustanowioną rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795⁽²¹⁾, do wspierania transformacji przemysłu i ułatwiania inwestycji w wytwarzanie technologii neutralnych emisyjnie, w tym w podnoszenie i zmianę kwalifikacji.
- (26) Oprócz wyzwań gospodarczych i społecznych uwzględnionych w planie odbudowy i zwiększania odporności oraz w ramach innych funduszy unijnych Niderlandy stoją w obliczu kilku dodatkowych wyzwań, które dotyczą segmentacji rynków pracy, niedoborów siły roboczej i umiejętności, szkolnictwa podstawowego, zależności od paliw kopalnych oraz nadmiernej depozycji azotu.
- (27) Udział elastycznego zatrudnienia w niderlandzkim rynku pracy (zarówno pracowników zatrudnionych na podstawie umów tymczasowych, jak i osób pracujących na własny rachunek) utrzymuje się na wysokim poziomie. Wskazuje to na utrzymujące się ryzyko segmentacji rynku pracy, która w szczególny sposób zakłóca sytuację na obrzeżach tego rynku. Segmentacja rynku pracy może pogłębić nierówność szans i osłabić wydajność. Pewien stopień elastyczności na rynku pracy może przyczynić się do lepszej zdolności adaptacji gospodarki, a także zwiększać wybór form zatrudnienia w zależności od indywidualnych preferencji. Nadmierne wykorzystanie elastycznych form zatrudnienia może mieć jednak negatywne skutki dla pracowników i całej gospodarki. Na przykład uczestnictwo w szkoleniach i kształceniu przez całe życie stanowi wyzwanie dla osób zatrudnionych na podstawie elastycznych umów o pracę, co z kolei ogranicza inwestycje w umiejętności i pogłębia niekorzystną tendencję w zakresie wydajności pracy. Rząd Niderlandów zapowiedział, że podejmie współpracę z partnerami społecznymi i wprowadzi środki mające na celu wyrównanie różnic między zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony a elastycznymi formami zatrudnienia. Środki te obejmują zniesienie umów zerogodzinowych, zastąpienie umów o pracę na wezwanie w ich obecnej formie nowym rodzajem umowy, która zwiększy bezpieczeństwo dochodów pracowników, a także poprawę bezpieczeństwa zatrudnienia pracowników tymczasowych. Szybkie postępy w uchwaleniu i realizacji tych planów, a także ich skuteczne egzekwowanie będą miały duże znaczenie dla zapewnienia, aby wybór określonego rodzaju umowy o pracę wynikał z potrzeb danego stanowiska pracy lub preferencji pracowników, i jednocześnie dla poprawy pozycji zawodowej oraz społecznej osób korzystających z elastycznych form zatrudnienia, a także dla ograniczenia segmentacji rynków pracy.
- (28) Niedobory siły roboczej, w tym wykwalifikowanych pracowników, były powszechne na niderlandzkim rynku pracy jeszcze przed kryzysem związanym z COVID-19, a po pandemii stały się jeszcze bardziej widoczne. Niedobory strukturalne istnieją w sektorach, takich jak technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT), opieka zdrowotna i edukacja oraz zawody techniczne i miejsca pracy związane z zieloną transformacją; przewiduje się, że niedobory te utrzymają się, częściowo ze względu na zmiany demograficzne. Pomimo ogółem wysokiego współczynnika aktywności zawodowej w Niderlandach nadal istnieją niewykorzystane zasoby pracowników, takich jak osoby ze środowisk migracyjnych czy osoby zatrudnione w niepełnym wymiarze godzin. Niepełne wykorzystanie części siły roboczej w połączeniu z niedoborem wykwalifikowanych pracowników stanowi zagrożenie dla konkurencyjności Niderlandów i może zahamować inwestycje, w tym budowę nowych mieszkań, co sprawia, że ma to znaczenie dla zakłóceń równowagi makroekonomicznej w Niderlandach. Aby sprostać tym wyzwaniom, potrzebne jest

⁽²⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azyłu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj>).

⁽²¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie ustanowienia Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP) oraz zmiany dyrektywy 2003/87/WE oraz rozporządzeń (UE) 2021/1058, (UE) 2021/1056, (UE) 2021/1057, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 223/2014, (UE) 2021/1060, (UE) 2021/523, (UE) 2021/695, (UE) 2021/697 i (UE) 2021/241 (Dz.U. L, 2024/795 z 29.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj>).

kompleksowe podejście uwzględniające równocześnie potrzeby i bariery specyficzne dla poszczególnych sektorów. Aby zwiększyć podaż pracy, można by zachęcać ludzi do pracy w większym wymiarze godzin, w tym za pomocą środków z zakresu polityki promujących jakość pracy i równowagę między życiem zawodowym a prywatnym. Ponadto zwiększenie możliwości podnoszenia lub zmiany kwalifikacji za pomocą ukierunkowanych i odpowiednio dostosowanych działań – skierowanych w szczególności do osób znajdujących się na marginesie rynku pracy i osób biernych zawodowo – mogłoby przyczynić się do złagodzenia niedoborów pracowników i kwalifikacji oraz poprawić społeczne efekty edukacji. Biorąc pod uwagę niedobór pracowników we wszystkich sektorach oraz stagnację wydajności pracy, środki z zakresu polityki po stronie popytu mogłyby koncentrować się na promowaniu sektorów o wysokiej wartości dodanej, a także sektorów zajmujących się wyzwaniami społecznymi, takich jak edukacja i opieka zdrowotna, na wspieraniu mobilności międzysektorowej oraz na zwiększaniu inwestycji w większą wydajność pracy oraz badania i rozwój.

- (29) Pomimo że odsetek uczniów w wieku 15 lat osiągających najlepsze wyniki jest nadal stosunkowo wysoki, ma on tendencję spadkową i wyniki Programu międzynarodowej oceny umiejętności uczniów (PISA) z 2022 r. pokazują szybki wzrost liczby uczniów osiągających słabe wyniki w matematyce, naukach przyrodniczych i czytaniu ze zrozumieniem. Pogorszenie to jest wyraźnie różne w zależności od ścieżki kształcenia w szkole średniej, przy czym uczniowie na najniższych ścieżkach – w różnych formach przygotowania do zawodu („VMBO”) – wykazują największy spadek w wynikach testów. Ponadto uczniowie ze środowisk migracyjnych (uczniowie urodzeni w kraju, których rodzice urodzili się za granicą, oraz uczniowie urodzeni za granicą) osiągają słabe wyniki niemal dwukrotnie częściej niż uczniowie nie pochodzący ze środowisk migracyjnych w dziedzinie matematyki i nauk ścisłych, podczas gdy różnica w umiejętności czytania jest nieco mniejsza. Wskaźnik obniżenia wyników w zakresie umiejętności podstawowych jest jednym z najwyższych w Unii i stanowi zagrożenie dla wyników w zakresie edukacji i rynku pracy, a także dla długoterminowej wydajności i konkurencyjności. Coraz większy niedobór nauczycieli może nasilić wyzwania związane z rozwojem umiejętności oraz z równością i jakością kształcenia. Niderlandy mogłyby ocenić obowiązujące środki w zakresie umiejętności podstawowych i poddać je w razie potrzeby rewizji, aby zwiększać ich wpływ, zwłaszcza w przypadku szkół, w których duża część uczniów pochodzi z grup defaworyzowanych. Ponadto Niderlandy mogłyby wprowadzić środki zwiększające możliwość przechodzenia między ścieżkami kształcenia w szkolnictwie średnim oraz zwiększyć zachęty pozwalające przyciągnąć nauczycieli do szkół, w których duża część uczniów pochodzi z grup defaworyzowanych.
- (30) Ze względu na rosnące przeciążenie sieci elektroenergetycznej jej operatorzy są często zmuszeni odrzucać wnioski o dostęp do sieci składane przez nowych producentów i odbiorców energii elektrycznej. Przeciążenie sieci grozi spowolnieniem przejścia na czystą energię i ogranicza działalność gospodarczą, co z kolei ma znaczenie dla zakłóceń równowagi makroekonomicznej w Niderlandach. W związku z tym zwiększenie przepustowości i elastyczności sieci przesyłowej i dystrybucyjnej ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, przyspieszenia rozwoju infrastruktury energii odnawialnej (zarówno morskiej, jak i lądowej), zaspokojenia popytu na energię elektryczną i poprawy konkurencyjności. W krajowym planie dotyczącym systemu energetycznego, przyjętym w grudniu 2023 r., wezwano do inwestycji w rozwój przepustowości sieci i zdolności magazynowania, które muszą być zrealizowane jak najszybciej. Aby ułatwić niezbędne inwestycje w rozbudowę infrastruktury elektroenergetycznej, kluczowe znaczenie ma przyspieszenie procedur wydawania pozwoleń na elektroenergetyczne sieci przesyłowe i dystrybucyjne. Przyspieszyłyby to również realizację projektów w zakresie energii ze źródeł odnawialnych (lądowych i morskich). Ponadto w warunkach ramowych istnieje możliwość rozwiązania problemu przeciążenia za pomocą środków i przepisów technicznych (np. zachęt taryfowych lub ograniczeń w godzinach szczytu).
- (31) Intensywne praktyki rolnicze mogą prowadzić do nadmiernej depozycji azotu, co ma poważne konsekwencje dla zdrowia gleb oraz dla ekosystemów wodnych i morskich, a to z kolei prowadzi do degradacji kapitału naturalnego, a jednocześnie może znacząco ograniczać wydawanie zezwoleń na projekty budowlane związane z emisją azotu i rozwój infrastruktury energii odnawialnej. W związku z tym takie praktyki rolnicze mają znaczenie dla zakłóceń równowagi makroekonomicznej w Niderlandach. Konieczne jest dalsze wsparcie dla przechodzenia na zrównoważone rolnictwo, w tym rolnictwo ekologiczne, przy jednoczesnym zapewnieniu konkurencyjności i sprawiedliwości społecznej. Zgodnie ze swoim planem strategicznym w ramach wspólnej polityki rolnej Niderlandy odniosłyby korzyści ze zmniejszenia pogłowia zwierząt gospodarskich, przyspieszenia przejścia na ekologiczne rolnictwo o obiegu zamkniętym, zachęcania do ponownego nawadniania gleb bogatych w węgiel i zaprzestania produkcji na tych glebach oraz ograniczenia stosowania pestycydów chemicznych i nawozów nieorganicznych. Ponadto można by poprawić pozycję rolników w łańcuchu wartości, na przykład przez dalszy rozwój unijnych znaków jakości, lepsze uznanie organizacji producentów, dalszą cyfryzację i innowacje w rolnictwie oraz zwiększanie dostępności produktów ekologicznych dla konsumentów. Nadal istnieje możliwość dalszego zwiększenia inwestycji w zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrolę oraz w zrównoważoną gospodarkę wodną.
- (32) W kontekście bliskich powiązań między gospodarkami państw członkowskich należących do strefy euro i ich wspólnego wkładu w funkcjonowanie unii gospodarczej i walutowej Rada zaleciła w 2024 r. państwom członkowskim będącym członkami strefy euro podjęcie działań, w tym poprzez ich plany odbudowy i zwiększania

odporności, w celu wdrożenia zalecenia dla strefy euro (2024). W przypadku Niderlandów zalecenia 1, 2, 3 i 4 przyczyniają się do realizacji pierwszego, drugiego, trzeciego, czwartego i piątego zalecenia, przedstawionych w zaleceniu dla strefy euro (2024).

- (33) W świetle dokonanej przez Komisję szczegółowej oceny sytuacji i stwierdzonego przez nią istnienia zakłóceń równowagi zalecenia na podstawie art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 znajdują odzwierciedlenie w zaleceniu 1. Polityki, o których mowa w zaleceniu 1, pomagają zaradzić podatnościom na zagrożenia związanym z wysokim zadłużeniem sektora prywatnego w kontekście przeszacowanego rynku mieszkaniowego. Zalecenie 1 przyczynia się zarówno do korygowania zakłóceń równowagi, jak i do realizacji zalecenia dla strefy euro, zgodnie z motywem 31,

NINIEJSZYM ZALECA Niderlandom podjęcie w latach 2024 i 2025 działań mających na celu:

1. Terminowe przedłożenie średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego. Ograniczenie – zgodnie z wymogami zreformowanego paktu stabilności i wzrostu – wzrostu wydatków netto w 2025 r. do wskaźnika umożliwiającego, między innymi, utrzymanie deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych poniżej określonej w Traktacie wartości odniesienia wynoszącej 3 % PKB oraz utrzymanie długu sektora instytucji rządowych i samorządowych na ostrożnym poziomie w średnim okresie. Wprowadzenie zmian w opodatkowaniu różnych rodzajów dochodów z majątku, między innymi w celu ograniczenia preferencyjnego traktowania zadłużenia gospodarstw domowych. Usunięcie przeszkód w budowie nowych budynków mieszkalnych oraz zapewnienie przystępności cenowej i dostępności lokali mieszkalnych na prywatnym rynku wynajmu. Przygotowanie się na spodziewany wzrost wydatków związanych ze starzeniem się społeczeństwa przez racjonalizowanie systemu opieki długoterminowej pod względem kosztów.
2. Znaczne przyspieszenie realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, w tym rozdziału REPowerEU, zapewniając zakończenie reform i inwestycji do sierpnia 2026 r. Przyspieszenie wdrażania programów polityki spójności. W kontekście przeglądu śródkresowego tych programów – dalsze koncentrowanie się na uzgodnionych priorytetach oraz promowanie rozwiązań testowych i pilotażowych mających pomóc zniwelować problem przeciążenia sieci elektroenergetycznych, przy jednoczesnym uwzględnieniu możliwości oferowanych przez inicjatywę „Platforma na rzecz technologii strategicznych dla Europy” w zakresie poprawy konkurencyjności.
3. Wprowadzenie środków ograniczających zachęty do korzystania z umów elastycznych lub na czas określony. Rozwiązanie problemu strukturalnego i sektorowego niedoboru siły roboczej i umiejętności, również przez spożytkowanie niedostatecznie wykorzystywanego potencjału siły roboczej oraz przez zachęcanie do mobilności do sektorów o wysokiej wydajności i sektorów zajmujących się wyzwaniem społecznymi. Poprawienie podstawowych umiejętności, również przez rozwiązanie problemu niedoboru nauczycieli i zapewnienie dostosowanych środków wsparcia dla defaworyzowanych szkół.
4. Ulepszenie warunków ramowych, aby zwiększyć inwestycje w sieci przesyłowe i dystrybucyjne energii elektrycznej, zwłaszcza w celu przyspieszenia wdrażania odnawialnych źródeł energii i poprawy konkurencyjności. Podjęcie dalszych działań na rzecz zrównoważonego rolnictwa.

Sporządzono w Luksemburgu dnia 21 października 2024 r.

W imieniu Rady

Przewodniczący

NAGY I.